Dota in skupnost premoženja.

Štefan R. in Jožefa Č. sta naredila ženitno in dedinsko pogodbo od 23. oktobra 1873 naslednjega obsega:

Prvič: Nevesta Jožefa Č. prinese svojemu ženinu Štefanu R. dve tisoči goldinarjev (2000 gl.) dote in sicer šestnajststo goldinarjev iz svojega premoženja, ki jih ima dobiti za dedščino po očetu od svojega brata Franca Č.; ostalih 400 gl. da nevesti nje mati Jera Č.

Drugič: Ženin Štefan R. spremlje obljubljeno doto 2000 gld. in postavlja tej doti nasproti polovico svojega posestva vpisanega v zemljiščne knjige Gambrške pod urb. št. 357, 361 in 359 ter privoljuje, da se sme na to polovico precej lastninska pravica za nevesto vknjižiti.

Tretjič: Ženin in nevesta sta sklenila in naredila med seboj zastran svojega premoženja, ki ga zdaj imata in ki ga bodeta v prihodnje pridobila ali podedovala splošno skupnost (allgemeine Gütergemeinschaft).

Jožefa Č. omožena R. je 23. marca 1877 zapustivši ml. sina Henrika umrla.

Pri zapuščinski obravnavi zahteval je Štefan R. po odbitih skupnih dolgovih polovico skupnega premoženja, a sin Henrik naj podedova drugo polovico.

Vsled te zahteve Štefana R. postavil se je ml. Henriku Janez L. kuratorjem ad actum, kateri je v imenu kuranda terjal, da se v prvem odstavku ženitne in dedinske pogodbe od 23. oktobra 1873 navedenih 2000 gld. skupnemu premoženju ne prišteje, temveč kot poseben aktivum smatra.

Po daljni obravnavi je c. kr. sodnija v Litiji Štefanu R. ukazala, da mora pravdno pot nastopiti.

Štefan R. uložil je tožbo de pr. 11. avgusta 1880, št. 6547 in zahteval razsodbe:

Zapuščina Jožefe R. rojene Č. obstoji iz polovice vsega na smrtni dan Jožefe R. nahajajočega se in po odbitih skupnih dolgovih ostalega skupnega čistega premoženja zakonskih Štefana in Jožefe R. in oni vsled ženitne in dedinske pogodbe od

23. oktobra 1873 donešeni 2000 gld. niso posebno in samo v zapuščino Jožefe R. spadajoče premoženje.

Z razsodbo od 7. decembra 1880, št. 9644 se je spoznalo, kakor se je v tožbi prosilo.

Razlogi prvega sodnika.

V notarijelni ženitni pogodbi od 23. oktobra 1873 je v prvem in drugem odstavku samo premoženje ženina in neveste našteto, v tretjem odstavku se pa govori o pogojeni skupnosti (§. 1283 in 1234 obč. drž. zak.) Iz tega grupiranja v pogodbi se razvidi, da se je premoženie le zato naštelo, da bi se ustreglo postavi o skupnih pogodbah (§. 1178 obč. drž. zak.).

Če se torej pomisli, da v tretjem odstavku navedena skupnost premoženja prejšnje lastninske pravice odstrani (§. 1237 o. d. z.) in da nevestina dota iz te skupnosti ni izvzeta, moralo se je po tožbi spoznati.

Na apelacijo toženega odbila je nadsodnija v Gradci z razsodbo od 8. junija 1881, št. 4607, tožbo.

Razlogi višjega sodnika.

V odstavku prvemu notarijelnega pisma od 23. oktobra 1873 govori se, da je Jožefa Č. Štefanu R. v terjatvi in v gotovini dote 2000 gld. donesla in ker Štefan R. sam potrdi, da je to doto dobil, morala bi po postavi dedičem Jožefe Č. pripasti. Po §. 1229 o. d. z. morata stranki v pogodbi povedati, če temu ni tako. Ker se to ni zgodilo in se mora po §. 914 o. d. z. dvoumna pogodba tako razkladati, da je brez protislovlja in veljavna, ne more se v odstavku tretjem zgovorjena skupnost tako tolmačiti, da bi pravice dedičev Jožefe R. na doto iluzorične postale in to tem menj, ker se ne more misliti, da bi hoteli stranki pogodbeno določbo o doti odbiti.

Zahteva tožnikova je torej protipostavna in se mora tožba uničiti.

Na revizijsko pritožbo tožnikovo potrdilo je najvišje sodišče z razsodbo od 30. novembra 1881, št. 14515, prvosodnijsko razsodbo.

Razlogi najvišjega sodnika:

Po odstavku prvem ženitne in dedovinske pogodbe od 23. oktobra 1873 med Štefanom R. in Jožefo Č. imel bi tožnik dobiti 2000 gld. dote in on tudi ne taji, da je to doto dobil. V odstavku tretjem sta stranki čez premoženje, katero sta imeli ali bosta v prihodnje dobili, skupnost dogovorili. Dota in splošna skupnost premoženja obstojita lahko poleg druge, kajti tudi pri splošni skupnosti sme imeti posamezni zakonski druže svoje premoženje in zakonska družeta smeta posamezne reči izvzeti iz skupnosti. Zaradi tega more se sklepati samo iz pogodbenih določeb, iz teh se mora volja strank razvideti, če hočeta doto iz skupnosti izvzeti ali pa narobe. Določbe o doti Jožefe Č. so se morale že zaradi tega v pogodbi omeniti, ker doto ni Jožefa Č. sama plačala, temveč 1600 gld. je imel njeni brat kot očetovo dedščino koj po poroki našteti in se je tudi to storiti zavezal. V pogodbi ni o tej doti za smrtni primerljaj ničesa določenega in v tretjem odstavku je brez izjeme o skupnem premoženji govorjenje. Iz tega se mora sklepati, da ni iz skupnosti nobeno premoženje izvzeto, torej tudi dota v skupnost spada. Sklicanje na odstavek prvi ne zadostuje, da bi se dota kot separatno premoženje Jožefe Č. smatrati smela.

Če se dota v skupnost všteje, ne najde se v določilih pogodbe nikakega protislovja, inače pa, če se dota kot posebno premoženje smatra, bilo bi to zoper jasno voljo strank, po katerej sta skupnost o celemu premoženji naredili.

Iz teh razlogov morala se je tožba potrditi.

O prisojilih z ozirom na §. 30 zakona od 25. julija 1871. št. 95 drž. zakonika.

Gospod V-r v Bistrici je že v štev. 11. „Slov. Pravnika“ o prisojilih glede po eksekuciji prodanih v javnih knjigah vpisanih zemljišč — govoril in trudil se razjasniti: